

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 614/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. októbra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. T., zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Kulom, Mäsiarska 30, Košice, pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach č. k. 7 CoD 55/2013-66 z 31. januára 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. T. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. mája 2014 doručená sťažnosť V. T. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu

v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 7 CoD 55/2013-66 z 31. januára 2014 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti a z k nej pripojených príloh vyplýva, že 24. októbra 2012 bol Okresnému súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) doručený návrh sťažovateľa na pokračovanie v dedičskom konaní po jeho nebohej matke – poručiťke A. T., vedenom týmto súdom pod sp. zn. 39 D 288/2011, Dnot 126/2011, ktoré bolo právoplatne ukončené 12. júla 2011 vydaním osvedčenia o dedičstve. Návrh sťažovateľ odôvodnil tým, že pri prerokovávaní dedičstva notár ako súdny komisár viackrát pochybil, pretože s ním nekonal ako s osobou nevidiacou, a „*až neskôr som sa dozvedel, že som podpísal osvedčenie o dedičstve, pričom som ho podpísal tak, že moju roku pri podpise navádzala moja sestra*“.

Okresný súd uznesením č. k. 39 D 708/2012-50 z 11. júla 2013 rozhodol, že „*nepokračuje v dedičskom konaní po poručiťke A. T...*“, pretože „*po citovaní ust. § 175 zca ods. 1, 3, 4, 5 O. s. p. a § 40 ods. 6 Občianskeho zákonníka... uzavrel, že aj keď dedič V. T. bol osobou nevidiacou v čase, keď sa začalo dedičské konanie, bolo jeho povinnosťou upozorniť notára ako súdneho komisára o svojom zdravotnom stave a pokiaľ ide o nevidomosť, tak ako preukázal posudok pri podávaní žiadosti o pokračovanie v dedičskom konaní, tento posudok... zo dňa 6. 4. 2010 mal byť súčasťou spisu sp. zn. 39 D 708/2012. Prvostupňový súd ďalej uviedol, že notár ako súdny komisár preukázal dostatočným spôsobom zákonnosť celého dedičského konania, že osvedčenie o dedičstve bolo vydané dňa 12. 7. 2011 a nadobudlo účinky právoplatného rozhodnutia toho istého dňa, lebo účastníci sa vzdali práva na podanie žiadosti o pokračovanie v konaní a vzhľadom na to, že dedič V. T. svoje zdravotné ťažkosti relevantným spôsobom v dedičskom konaní nepreukázal ani nepožiadaval o súčinnosť notára, súd má za preukázané, že po 15 mesiacoch, kedy podal dedič V. T. žiadosť o pokračovanie v dedičskom konaní, tieto pri zmeškaní všetkých lehôt vyznievajú špekulatívne.*“.

Sťažovateľ považoval rozhodnutie okresného súdu za neurčité a nepreskúmateľné, „*pretože súd neuveril jemu ako účastníkovi konania, ktorý je nevidiaci, ale uveril*

vyjadreniu notára“, preto proti nemu podal odvolanie, v ktorom opätovne poukázal na viaceré pochybenia notára ako súdneho komisára.

Krajský súd napadnutým rozhodnutím uznesenie okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že poučovacia povinnosť súdu je jedným zo základných predpokladov práva na spravodlivý súdny proces v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Podstatou poučenia má byť ozrejenie toho, aké práva priznávajú a aké povinnosti ukladajú procesné predpisy účastníkom konania. Nesplnenie poučovacej povinnosti má podľa jeho názoru *„spravidla za následok aj procesné dôsledky, a to až do takej miery, že toto porušenie zo strany súdu môže znamenať odňatie práva na súdnu ochranu. Pri rozhodovaní o opravných prostriedkoch je významné, či porušenie tejto povinnosti súčasne znamenalo aj porušenie základných práv v zmysle čl. 6 Dohovoru...“*.

Na základe uvedeného sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 7 CoD 55/2013-66 z 31. januára 2014 bolo porušené jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov právneho zastúpenia v sume 284,08 €.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu č. k. 7 CoD 55/2013-66 z 31. januára 2014, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 39 D 708/2012-50 z 11. júla 2013 o nepokračovaní v dedičskom konaní po nebohej matke sťažovateľa – poručiťke A. T.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (*mutatis mutandis*

II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého ochrany sa fyzická osoba alebo právnická osoba domáha, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy). Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 dohovoru) a vylučujúcich ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutia náležite odôvodniť (§ 132 a § 157 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, m. m. I. ÚS 243/07), pritom starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia (§ 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej (m. m. III. ÚS 36/2010).

Uvedené zákonné ustanovenie je potrebné z hľadiska práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na spravodlivé súdne konanie, vykladať a uplatňovať aj s ohľadom na príslušnú judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. rozsudok Garcia Ruiz v. Španielsko z 21. 1. 1999, § 26) tak, že rozhodnutie súdu musí uviesť presvedčivé a dostatočné dôvody, na základe ktorých je založené. Rozsah tejto povinnosti sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí sa posúdiť s prihliadnutím na okolnosti každej veci. Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný

význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované právo účastníka konania na spravodlivé súdne konanie (m. m. IV. ÚS 115/03, IV. ÚS 112/05, I. ÚS 117/05, I. ÚS 197/2012 a iné). Z práva na spravodlivý proces vyplýva aj povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska proti Švajčiarsku z 29. 4. 1993, II. ÚS 410/06).

Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy však nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (I. ÚS 97/97), resp. toho, aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03, IV. ÚS 340/04).

Ústavný súd konštatuje, že predmetná sťažnosť je založená výhradne na neúspechu sťažovateľa v konaní pred všeobecnými súdmi, s ktorých právnymi závermi nesúhlasí, a ako taká je zjavne neopodstatnená.

Preskúmaním napadnutého rozhodnutia ústavný súd zistil, že k sťažnostnej námietke týkajúcej sa porušenia poučovacej povinnosti notára ako súdneho komisára sa vyjadril už krajský súd, keď v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol:

„Odvolací súd... došiel k záveru, že odvolanie je neopodstatnené...

V rámci zaručeného práva účastníka na spravodlivý proces, sú súdy povinné poskytnúť účastníkom konania poučenie o tom, aké práva a povinnosti im procesné predpisy priznávajú a ukladajú (§ 5 O. s. p.), resp. sú povinné za splnenia zákonných predpokladov uvedených v § 29 ods. 1, 2 O. s. p. ustanoviť rozhodnutím účastníkovi konania zástupcu. Toto ustanovenie však nemožno vykladať tak, že súdy sú povinné hneď na začiatku konania poučiť účastníka o všetkých do úvahy prichádzajúcich procesných

právach a povinnostiach, resp. že sú povinné bez príslušného šetrenia rozhodnúť o ustanovení zástupcu účastníkovi...

Notár ako súdny komisár za splnenia podmienok uvedených v § 175zca (§ 38 ods. 1) vydá osvedčenie o dedičstve, ktoré je formou rozhodnutia a toto osvedčenie je súčasťou súdneho spisu a vzťahuje sa na ne jeho právny režim, a nie ustanovenia Notárskeho poriadku týkajúce sa vydávania notárskych listín.

V posudzovanej veci z obsahu spisu vyplýva, že poverený notár ako súdny komisár za účasti dedičov, a to J. T., M. K., J. T., V. T. a A. C. vydal dňa 12. 7. 2011 osvedčenie o dedičstve po poručiťelke A. T., pričom nie je preukázané, že by do vydania tohto osvedčenia dedič nejakým spôsobom oznámil súdu (súdnemu komisárovi), že je osobou nevidomou. S vydaním osvedčenia, súhlasil, podpísal ho a vzdal sa takisto, ako aj ostatní dedičia, práva na pokračovanie v konaní o dedičstve a toto osvedčenie nadobudlo dňom 12. 7. 2011 účinky právoplatného rozhodnutia.“

Okrem toho však krajský súd poukázal aj na to, že:

„Jedným z... procesných predpokladov (predpoklad prípustnosti žiadosti o pokračovanie v dedičstve) je aj to, že sa taká žiadosť podá do 15 dní od prevzatia osvedčenia o dedičstve.

V právnom štáte (čl. 1 ods. 1 Ústavy SR) možno prelomiť účinky právoplatného rozhodnutia len zákonom ustanoveným spôsobom (čl. 46 ods. 4 Ústavy SR). V Občianskom súdnom poriadku a ani v inom zákone niet žiadnej možnosti dosiahnuť pokračovanie v konaní o dedičstve podaním žiadosti, ktorá bola podaná po zákonom ustanovenej lehote. Keďže osvedčenie o dedičstve po A. T. nadobudlo účinky právoplatného rozhodnutia dňom 12. 7. 2011 a žiadosť o pokračovanie v dedičskom konaní bola podaná až 24. 10. 2012, správne súd prvého stupňa rozhodol, že v konaní o dedičstve po A. T. nepokračuje.

Z toho dôvodu odvolací súd podľa § 219 O. s. p. potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne.“

Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že krajský súd neuprel sťažovateľovi možnosť domáhať sa zákonom ustanoveným spôsobom a postupom jeho práv pred ním, v jeho veci konal a včas rozhodol. Právne závery krajského súdu sú ústavne

akceptovateľným spôsobom zdôvodnené a súladné s požiadavkami ústavnej ochrany vyplývajúcej z právnej úpravy základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Skutočnosť, že konanie pred všeobecnými súdmi neskončilo podľa predstáv sťažovateľa, sama osebe nie je právnym základom na namietnutie porušenia označených práv sťažnosťou podanou ústavnému súdu, pretože, ako bolo uvedené, tieto práva v sebe nezahŕňajú záruku úspechu v konaní.

Keďže ústavný súd nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, jeho sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. októbra 2014